

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2011»

COM(2012) 253 final

(2013/C 44/14)

Εισηγητής: ο κ. **Thomas PALMGREN**

Στις 30 Μαΐου 2012, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού 2011

COM(2012) 253 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 4 Δεκεμβρίου 2012.

Κατά την 485η σύνοδο ολομέλειας, της 12ης και 13ης Δεκεμβρίου 2012 (συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Κάθε χρόνο η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αξιολογεί την έκθεση της Επιτροπής για την πολιτική ανταγωνισμού, και στο πλαίσιο αυτό θα επιθυμούσε να προβεί σε μια σειρά παρατηρήσεων και συστάσεων. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη νέα, λειτουργική δομή της έκθεσης της Επιτροπής, στη βάση των κατευθύνσεων που έχει προτείνει η ΕΟΚΕ σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της.

1.2 Εκφράζει ωστόσο τη λύπη της για το γεγονός ότι η έκθεση δεν αναφέρεται σε σειρά ζητημάτων τα οποία έχει επισημάνει στο παρελθόν η ΕΟΚΕ και περιορίζεται στα παραδοσιακά ζητήματα που έχουν απασχολήσει τη ΓΔ Ανταγωνισμός, πράγμα που μαρτυρά μια στενή και περιορισμένη θεώρηση των σημαντικών στοιχείων της πολιτικής ανταγωνισμού. Τα προβλήματα που πρέπει να εξεταστούν υπερβαίνουν κατά πολύ τους συνήθεις πυλώνες που θίγει η ετήσια έκθεση, δηλαδή τα ζητήματα συγχωνεύσεων και συγκεντρώσεων, μονοπωλιακών θέσεων, κρατικών ενισχύσεων και μηχανισμών πρόωθισης του ανταγωνισμού από τη σκοπιά των καταναλωτών.

1.3 Σημαντική προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που εισάγουν τρίτοι εμπορικοί εταίροι οι οποίοι χρησιμοποιούν τη μη τήρηση στοιχειωδών αρχών και δικαιωμάτων κοινωνικού και περιβαλλοντικού χαρακτήρα για να κερδίσουν μερίδιο αγοράς στην ΕΕ.

1.4 Η επανειδίκευση της πολιτικής λόγω της κρίσης και οι πιθανές συγκρούσεις μεταξύ των συμφερόντων των κρατών μελών, σε συνδυασμό με τα μέτρα προστατευτισμού των κυβερνήσεων, αποτελούν εν δυνάμει απειλή. Θα μπορούσαν δε να έχουν σοβαρές συνέπειες στην εσωτερική αγορά και στην πολιτική ανταγωνισμού. Ειδικότερα στην υφιστάμενη οικονομική κατάσταση, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η αγορά λειτουργεί και ότι το επιχειρηματικό περι-

βάλλον δημιουργεί τις προϋποθέσεις για νέα οικονομική ανάπτυξη. Η πολιτική ανταγωνισμού πρέπει να διαρθρωθεί και να ενσωματωθεί σε συνδυασμό με άλλες πολιτικές, όπως η πολιτική εξωτερικού εμπορίου και η πολιτική εσωτερικής αγοράς, δημιουργώντας ένα συνεκτικό σύνολο που θα υπερασπίζεται αποτελεσματικά τα συμφέροντα των ευρωπαίων καταναλωτών και παραγωγών και θα επιδιώκει αποτελέσματα σε επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης, πράγμα που εμφανώς δεν συμβαίνει μέχρι σήμερα ελλείψει οράματος των διοικούντων την Ευρώπη, ιδίως δε της Επιτροπής και του Συμβουλίου. Η πολιτική ανταγωνισμού, η εμπορική πολιτική, η βιομηχανική πολιτική και η πολιτική για την εσωτερική αγορά πρέπει να εξισορροπούν τα συμφέροντα των καταναλωτών και των επιχειρήσεων και να εξασφαλίζουν δίκαιες συνθήκες αγοράς για όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

1.5 Η πολιτική ανταγωνισμού θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ, δεδομένου ότι η βιώσιμη ανάπτυξη και η ευημερία των πολιτών της ΕΕ εξασφαλίζεται μόνο εάν η Ευρώπη έχει μια ισχυρή, διαφοροποιημένη και ανταγωνιστική βιομηχανική βάση που δημιουργεί απασχόληση.

1.6 Η φετινή έκθεση είναι η 41η στη σειρά, και καθορίζει τα βασικά ορόσημα για την ανάπτυξη της πολιτικής ανταγωνισμού και τη σημασία τους για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η υπεράσπιση και η τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού εξυπηρετούν μακροπρόθεσμα και άλλους ευρύτερους στόχους, όπως την αύξηση της ευημερίας των καταναλωτών και την ενίσχυση της ανάπτυξης της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ σύμφωνα με τη στρατηγική Ευρώπη 2020 για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

1.8 Η συνεργασία της Επιτροπής με τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών είναι υψίστης σημασίας. Αυτό ισχύει, τόσο για την εποπτεία των κρατικών ενισχύσεων όσο και για τον αντίκτυπο της εφαρμογής περιορισμών σε θέματα ανταγωνισμού καθώς και για την αξιοπιστία ολόκληρου του συστήματος της πολιτικής ανταγωνισμού. Η συνεργασία μεταξύ των αρχών πρέπει να είναι ευέλικτη και να υπάρχει ενεργός ανταλλαγή πληροφοριών.

1.9 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεργαστεί ενεργά με τις αρχές ανταγωνισμού των τρίτων χωρών προκειμένου να υπεραμύνεται των ανοικτών και δίκαιων αγορών. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την τρέχουσα αξιολόγηση που αφορά τον εκσυγχρονισμό του καθεστώτος κρατικών ενισχύσεων, διότι η ΕΕ πρέπει να προσπαθήσει να διασφαλίσει τη μέγιστη δυνατή ομοιομορφία των κανόνων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, ούτως ώστε οι επιχειρήσεις της να μην τειθούν σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους από τρίτες χώρες, οι οποίες δεν είναι υποχρεωμένες να ακολουθούν αυστηρές προδιαγραφές ούτε να συμμορφώνονται με αυστηρούς κανονισμούς και όρια (π.χ. αγορά τροφίμων, ενεργοβόρος βιομηχανία), αλλά εξακολουθούν να έχουν ελεύθερη πρόσβαση στην ΕΕ και στην παγκόσμια αγορά.

1.10 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα επιστήσει την προσοχή στην ανάγκη βελτίωσης των συστημάτων προστασίας των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Εκφράζει συνεπώς τη λύπη της που το 2011 δεν υιοθετήθηκε η νομοθετική πρόταση σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας.

1.11 Οι αντιμονοπωλιακές δράσεις της Επιτροπής και τα κανονιστικά μέτρα πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται με στόχο τη δημιουργία ασφαλών, υγιών και αποτελεσματικών χρηματοοικονομικών αγορών, ειδικά για τον ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Πληρωμών (SEPA), τον τομέα των δεδομένων περί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και τους οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης.

2. Περιεχόμενο της έκθεσης για το 2011

2.1 Το 2011 ήταν έτος αναταραχών. Σε ορισμένες περιοχές της ζώνης ευρώ, η οικονομική κρίση εξελίχθηκε σε κρίση δημόσιου χρέους, η οποία απειλεί τον τραπεζικό τομέα και τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών πολλών ευρωπαϊκών κυβερνήσεων. Επιπλέον, η κρίση παρεμπόδισε σημαντικά τις ροές πιστώσεων προς την πραγματική οικονομία.

2.2 Η έκθεση της Επιτροπής απαρτίζεται από τρία κεφάλαια: η πολιτική ανταγωνισμού στο παρόν οικονομικό πλαίσιο, η πολιτική ανταγωνισμού στο ευρύτερο πλαίσιο, ο διάλογος για θέματα ανταγωνισμού με άλλα θεσμικά όργανα. Επικεντρώνεται κυρίως στους τομείς των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των τροφίμων και των αερομεταφορών. Η νέα διάρθρωση έχει ως στόχο να εξηγήσει καλύτερα, αφενός, με ποιον τρόπο η Επιτροπή εφαρμόζει την πολιτική ανταγωνισμού και, αφετέρου, με ποιον τρόπο αυτή η πολιτική συμβάλλει στην ευρωπαϊκή οικονομία και στην αύξηση της ευμάρειας των πολιτών της ΕΕ.

2.3 Η νέα διάρθρωση της έκθεσης της Επιτροπής, με βάση τις κατευθύνσεις που έχει προτείνει η ΕΟΚΕ σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, είναι λειτουργική. Η έκθεση επικεντρώνεται στα βασικά ζητήματα και στις τάσεις ανάπτυξης. Παρέχει δε μια εξαιρετική διατομή των βασικών στοιχείων της πολιτικής του ανταγωνισμού, με πολλά επεξηγηματικά παραδείγματα. Θα μπορούσε να βελτιωθεί με την προσθήκη ποσοτικών στοιχείων, έτσι ώστε να μπορούν να αξιολογηθούν καλύτερα οι διάφορες δράσεις και τα σχετικά προβλήματα. Ιδιαίτερα χρήσιμες είναι οι επιπλέον πληροφορίες για τη συμπλήρωση της έκθεσης που διατίθενται στις ιστοσελίδες της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Επιτροπής.

2.4 Η ανακοίνωση παρουσιάζει με ποιον τρόπο το 2011 η Επιτροπή χρησιμοποίησε την πολιτική ανταγωνισμού ως μέσο για την επίλυση της οικονομικής κρίσης και της κρίσης του δημόσιου χρέους, και γενικά, τον τρόπο με τον οποίο η πολιτική ανταγωνισμού και οι δράσεις ελέγχου εφαρμογής της νομοθεσίας που αναλήφθηκαν στη διάρκεια του έτους συνέβαλαν στην επίτευξη των ευρύτερων στόχων πολιτικής της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3. Η πολιτική ανταγωνισμού στο παρόν οικονομικό πλαίσιο

3.1 Γενικές παρατηρήσεις

3.1.1 Στη σημερινή συγκυρία, ορισμένοι φορείς ενδέχεται να απαιτήσουν μέτρα προστατευτισμού, πράγμα κατανοητό δεδομένων των πολλαπλών αδικιών που η κοινή γνώμη έχει εντοπίσει και ιδίως του γεγονότος ότι η Ευρώπη εξακολουθεί να αδρανει σχετικά με το ζήτημα, σε αντίθεση με ορισμένους από τους διεθνείς εταίρους της. Αν και η Ιστορία επιβεβαιώνει πως η υπεράσπιση και ο σεβασμός των κανόνων ανταγωνισμού δεν πρέπει να μειώνονται σε περιόδους οικονομικής κρίσης, μια αφέλις και μονομερής τήρηση από την Ευρώπη των αρχών που άλλοι δεν τηρούν θα οδηγήσει στην αποδυνάμωση του πλαισίου ανταγωνισμού και θα πλήξει ακόμα περισσότερο το ρυθμό ανάπτυξης μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

3.1.2 Η πολιτική ανταγωνισμού μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σε μια επιτυχημένη στρατηγική εξόδου από την κρίση, καθώς και στη διαμόρφωση ενός περιβάλλοντος μετά τη κρίση που θα αποτρέψει πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

3.1.3 Η οικονομική κρίση είχε δραματικό αντίκτυπο στην πραγματική οικονομία λόγω της μειωμένης παροχής δανείων στα νοικοκυριά και στις επιχειρήσεις, με σοβαρά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στις επενδύσεις και την απασχόληση. Διάφορα κράτη μέλη υποχρεώθηκαν να εφαρμόσουν μέτρα λιτότητας και να περικόψουν τις δημόσιες δαπάνες τους αντί να συνεχίσουν να επενδύουν σε μέτρα με στόχο την οικονομική ανάκαμψη. Η κρίση επηρέασε και εξακολουθεί να επηρεάζει όλους τους πολίτες, τους καταναλωτές και τους εργαζόμενους, καθώς και τις επιχειρήσεις και τις συνθήκες υπό τις οποίες λειτουργούν. Μια καλή, αποτελεσματική και ισορροπημένη πολιτική ανταγωνισμού επηρεάζει τα μάλα την ευημερία όλων των ομάδων.

3.2 Ειδικές παρατηρήσεις

3.2.1 Από την έναρξη της κρίσης και μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2011, χρησιμοποιήθηκε ποσό 1,6 τρις ευρώ με τη μορφή κρατικών ενισχύσεων για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση των ευρωπαϊκών τραπεζών. Η Επιτροπή έλαβε 39 αποφάσεις για αναδιάρθρωσεις και παρακολουθεί την ουσιαστική εφαρμογή των σχετικών σχεδίων αναδιάρθρωσης. Παρά τη λήψη σημαντικών μέτρων υποστήριξης, η κρίση εξακολουθεί να επιδεινώνεται.

3.2.2 Από πλευράς όλων των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι οι αγορές συνεχίζουν να λειτουργούν σε μια κατάσταση όπου τα κράτη και τα τραπεζικά τους συστήματα, δηλαδή οι τράπεζες, λαμβάνουν μαζική υποστήριξη. Είναι επίσης προς όφελος των πολιτών η σωστή παρακολούθηση των τραπεζικών ενισχύσεων.

3.2.3 Η αποδοτικότητα του ενιαίου χώρου πληρωμών σε ευρώ (SEPA) συνδέεται στενά με το επίπεδο ανάπτυξης του τραπεζικού συστήματος στις διάφορες χώρες. Οι διαφορές είναι σημαντικές. Σε πολλές χώρες, η πρόκληση συνίσταται στην ανάπτυξη συστημάτων πληρωμών, έτσι ώστε τα οφέλη του SEPA να μπορούν να αξιοποιηθούν. Τούτο συνεπάγεται την υιοθέτηση, από τον τραπεζικό τομέα, μιας πολιτικής με επίκεντρο τον πελάτη, και την προθυμία συνδρομής των μικρών επιχειρήσεων στη φάση εκκίνησής τους. Σε πολλές χώρες, όπως η Φινλανδία, η εισαγωγή του SEPA εφαρμόστηκε απρόσκοπτα. Ένα πρόβλημα που συζητήθηκε πολύ είναι ο πολλαπλασιασμός των διατραπεζικών προμηθειών των τραπεζών λόγω της κατάρτησης των καρτών που λειτουργούσαν απλά ως χρεωστικές κάρτες.

3.2.4 Ένα θέμα που επισημαίνει η Επιτροπή αφορά την τυποποίηση των ηλεκτρονικών πληρωμών. Είναι σημαντικές οι οικονομίες κλίμακας που παρέχουν οι υπηρεσίες ηλεκτρονικών πληρωμών πράγμα που σημαίνει ότι η συγκέντρωση της αγοράς είναι χαρακτηριστικό του κλάδου. Ένα αποτελεσματικό σύστημα μεταφοράς πληρωμών προφανώς ωφελεί το σύνολο της οικονομίας. Συνεπώς, είναι σημαντικό η Επιτροπή να επικεντρωθεί στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες πληρωμών ως οικονομικό τομέα. Η βασική αρχή πρέπει να είναι η εξασφάλιση συνθηκών θεμιτού ανταγωνισμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι η αγορά, τόσο για τις μεταφορές πληρωμών όσο και για τις πιστωτικές και τις χρεωστικές κάρτες, κυριαρχείται από λίγους φορείς.

3.2.5 Οι χρηματοπιστωτικές αγορές παρέχουν αποτελεσματικότερες υπηρεσίες όταν είναι ανοικτές, διαφανείς, ανταγωνιστικές και ρυθμιζόμενες ούτως ώστε να εκπληρώνουν την αποστολή τους που είναι η χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας. Αυτό ακριβώς προσπαθεί να επιτύχει η Επιτροπή μέσω των αντιμονοπωλιακών ερευνών της στην αγορά εξωχρηματοπιστηριακών παραγώγων, στον τομέα των υπηρεσιών πληρωμών και στη διανομή στοιχείων εμπορικών πράξεων και χρηματοπιστωτικών πληροφοριών στην αγορά. Η έκθεση θα μπορούσε να περιλαμβάνει ορισμένα στοιχεία που να δείχνουν την έκταση του προβλήματος των εξωχρηματοπιστηριακών παραγώγων. Ενδείκνυνται αυστηρότερες ρυθμίσεις και εποπτεία της αγοράς παραγώγων.

3.2.6 Επιπλέον, η αυστηρότερη εφαρμογή των τραπεζικών κανονισμών, τώρα και στο εγγύς μέλλον, δεν θα πρέπει να μειώνει τον τραπεζικό δανεισμό, ο οποίος περιορίζει τις επιχειρηματικές επενδύσεις και καθιστά πιο δύσκολη την πρόσβαση σε κεφάλαια κίνησης.

3.2.7 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να παρακολουθεί την πορεία του ανταγωνισμού στην αγορά των οργανισμών πιστοληπτικής αξιολόγησης, λόγω του τρόπου λειτουργίας τους και των πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων με τους πελάτες τους που μπορεί να οδηγήσουν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

4. Η πολιτική ανταγωνισμού στο ευρύτερο πλαίσιο

4.1 Γενικές παρατηρήσεις

4.1.1 Σημαντικό μέρος των δράσεων της Επιτροπής στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού αφορά τα αποτελέσματα της κρίσης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ωστόσο, ο έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας και η προώθηση του ανταγωνισμού εξυπηρετούν και άλλους πιο μακροπρόθεσμους στόχους, όπως η προαγωγή της ευημερίας των καταναλωτών, η στήριξη της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

4.1.2 Επιπλέον, όταν εφαρμόζει την πολιτική για τις συγκεντρώσεις, η Επιτροπή επιδιώκει να προαγάγει την ευημερία των καταναλωτών και το στόχο των ίσων ευκαιριών μεταξύ των οικονομικών φορέων επιτυγχάνοντας μια ισορροπία μεταξύ των οικονομικών πλεονεκτημάτων της συγκέντρωσης και άλλων παραμέτρων, όπως η τιμή, η επιλογή, η ποιότητα ή η καινοτομία. Η προσέγγιση αυτή αποδείχτηκε σχετικά αποτελεσματική στον τομέα των τηλεπικοινωνιών και θα πρέπει να επεκταθεί στους περισσότερους δυνατούς τομείς. Ωστόσο, πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και να παραδεχτούμε πως τις τελευταίες δεκαετίες αναδύθηκαν ολόένα μεγαλύτεροι όμιλοι που περιορίζουν το μερίδιο των ΜμΕ σε πολλούς κλάδους και περιορίζουν έτσι σημαντικά τη δυνατότητα εμφάνισης νέων ανταγωνιστών με προοπτικές, πράγμα που φυσικά περιορίζει το δυναμισμό και την καινοτομία και κυρίως τη δημιουργικότητα που ωφελεί εν γένει την κοινωνία της τεχνολογίας των πληροφοριών.

4.1.3 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι η πολιτική ανταγωνισμού είναι στενά συνδεδεμένη με άλλους τομείς πολιτικής, ιδίως με τα μέτρα για τη βελτίωση της νομοθεσίας, τη βιομηχανική πολιτική και την πολιτική για τις ΜΜΕ. Η νομοθεσία που λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των μικρότερων επιχειρήσεων και το επιχειρηματικό τους περιβάλλον αποτελεί εγγύηση για τη λειτουργία της αγοράς.

4.1.4 Η πρόσφατη δημοσίευση από την Επιτροπή των «επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για την εκτίμηση των επιπτώσεων σε τομείς ανταγωνιστικότητας στο πλαίσιο του συστήματος της Επιτροπής για την αξιολόγηση των επιπτώσεων» (*Operational guidance for assessing impacts on sectoral competitiveness within the Commission Impact Assessment system*) θεωρείται θετική. Η εργαλειοθήκη αυτή είναι ευπρόσδεκτη και από πλευράς της πολιτικής ανταγωνισμού.

4.1.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει πόσο σημαντικό είναι για την Επιτροπή να συνεργάζεται ενεργά με τις αρχές ανταγωνισμού τρίτων χωρών. Τούτο αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική εφαρμογή της πολιτικής ανταγωνισμού και εξασφαλίζει επίσης τη μέγιστη δυνατή ομοιομορφία των κανόνων ανταγωνισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

4.1.6 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να βελτιώνει τους κανόνες για την αποζημίωση των υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η οποία καλύπτει τις υπηρεσίες που ικανοποιούν κοινωνικές ανάγκες, όπως συμβαίνει σήμερα με την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, τη φροντίδα των παιδιών, την πρόσβαση/επανάταξη στην αγορά εργασίας, την κοινωνική στέγαση, την υγειονομική και την κοινωνική ένταξη των εύλωτων ομάδων.

4.1.7 Η ΕΟΚΕ ζητά να προβλέπεται στην πολιτική ανταγωνισμού συντονισμός με άλλες ΓΔ ή δράση των οποίων επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το πεδίο ανταγωνισμού σε επίπεδο Ένωσης. Αυτό θα συμβάλει στον ρεαλιστικό εκσυγχρονισμό του ΠΟΕ. Πρέπει να προβλεφθεί η δημιουργία μηχανισμών αντιστάθμισης των διαφορών στις συνθήκες και η τήρηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών κανόνων, των κανόνων για την ασφάλεια των προϊόντων κλπ., η δράση για την πρακτική (και όχι απλά θεωρητική) καταπολέμηση της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης των μεγάλων αλυσίδων διανομής που καταστρέφουν σταδιακά τους μικρότερους ανταγωνιστές τους και τους μικρής κλίμακας προμηθευτές μέσω της θέσπισης μηχανισμών παρακολούθησης των διαπραγματεύσεων που συχνά δεν είναι παρά μηχανισμοί επιβολής, η δημιουργία μηχανισμών διάλυσης (και επιβολής κυρώσεων) των φαινομένων κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ανεξαρτήτως κλάδου και η θέσπιση μηχανισμών αντιστάθμισης των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που εδρεύουν σε μεγάλα κέντρα κατανάλωσης και αυτών της περιφέρειας, που υφίστανται επιβαρύνσεις που δεν μπορούν να αγνοηθούν.

4.2 Ειδικές παρατηρήσεις

4.2.1 Η ΕΟΚΕ ελπίζει ότι το ενιαίο ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα τεθεί σε ισχύ, και ευελπιστεί ότι οι πρωτοβουλίες της Επιτροπής θα μειώσουν το κόστος των συναλλαγών, ειδικότερα για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας⁽¹⁾. Το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας θα αντικαταστήσει το σημερινό σύστημα σύμφωνα με το οποίο τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας πρέπει να κατατίθενται χωριστά σε κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το κόστος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας μπορεί εύκολα να ανέλθει στα 32 000 ευρώ, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ενώ στις ΗΠΑ είναι μόλις 1 850 ευρώ.

4.2.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ευρωπαϊκή διαδικασία τυποποίησης πρέπει να επιταχυνθεί, να απλουστευθεί, να εκσυγχρονιστεί και να καταστεί πιο συμμετοχική⁽²⁾. Θα χρειαστεί να αξιολογηθεί αν πιο τακτική βάση, εάν το ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης μπορεί να προσαρμόζεται επαρκώς στο ταχέως εξελισσόμενο περιβάλλον και να συμβάλει στην επίτευξη των εσωτερικών και εξωτερικών στρατηγικών στόχων της Ευρώπης, ιδίως στους τομείς της βιομηχανικής πολιτικής, της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

4.2.3 Τα τρόφιμα είναι μία από τις πλέον απτές δαπάνες που αντιμετωπίζουν οι καταναλωτές σε καθημερινή βάση και είναι συνεπώς πολύ σημαντικό να υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός στον τομέα των τροφίμων. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι τιμές των τροφίμων επηρεάζονται από πολλούς παράγοντες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της πολιτικής ανταγωνισμού. Μεταξύ αυτών είναι η σημαντική αύξηση της τιμής των πρώτων υλών.

4.2.4 Επιπλέον πρέπει να επισημανθεί η ανισότητα της διαπραγματευτικής δύναμης στο εσωτερικό της διατροφικής αλυσίδας. Σε ασθενέστερη θέση βρίσκονται οι παραγωγοί πρωτογενών προϊόντων και οι μικρές επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ αναμένει με ενδιαφέρον ως εκ τούτου τα αποτελέσματα του φόρουμ υψηλού επιπέδου για την βελτίωση της λειτουργίας της διατροφικής αλυσίδας, το οποίο συστάθηκε το 2010.

4.2.4.1 Επίσης, ενδείκνυται, λαμβανομένης υπόψη της εσωτερικής αγοράς, να εισαχθεί μια πιο εναρμονισμένη προσέγγιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού και τον καθορισμό των σχετικών αγορών.

4.2.5 Οι ευρωπαίοι παραγωγοί είναι υποχρεωμένοι να ακολουθούν αρκετά αυστηρές προδιαγραφές, ενώ οι άλλοι ανταγωνιστές από άλλες ηπείρους απολαμβάνουν ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά της ΕΕ με πολύ λιγότερο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο. Αυτό έχει ουσιαστικά ως αποτέλεσμα τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, διότι το κόστος παραγωγής στις τρίτες χώρες είναι χαμηλότερο. Τούτο ισχύει επίσης και για τις ενεργοβόρους ευρωπαϊκές βιομηχανίες, οι οποίες πρέπει να συμμορφώνονται με αυστηρούς περιβαλλοντικούς κανονισμούς και τους στόχους της ενεργειακής απόδοσης που απαιτούν μεγάλες επενδύσεις, ενώ οι ανταγωνιστές τους, οι οποίοι λειτουργούν επίσης στην ίδια παγκόσμια αγορά, δεν επιβαρύνονται με το ίδιο κόστος. Θα πρέπει συνεπώς να εκσυγχρονιστεί το καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων με στόχο να δημιουργηθούν ισότιμοι όροι ανταγωνισμού σε παγκόσμια κλίμακα, η δε μεταρρύθμιση αυτή θα πρέπει να συντονιστεί με τις δράσεις που αναλαμβάνει η Επιτροπή σε επίπεδο μέσων εμπορικής πολιτικής.⁽³⁾

4.2.6 Οι ανταγωνιστικές αγορές αποτελούν την καλύτερη εγγύηση για την ανάδειξη επιχειρήσεων με δυνατότητες επιτυχίας μακροπρόθεσμα. Μια ισχυρή πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί βασικό στοιχείο μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών βιομηχανιών. Μία από τις προκλήσεις του παγκόσμιου ανταγωνισμού συνίσταται στον ανταγωνισμό με χώρες όπου το κόστος και οι συνθήκες εργασίας καθώς και η κοινωνική ασφάλιση διαφέρουν. Η ΕΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της CESE 1176/2011⁽⁴⁾, επεσήμανε ότι ορισμένες μορφές κρατικών ενισχύσεων στη ναυπηγική βιομηχανία είναι δικαιολογημένες και ότι, για παράδειγμα, οι φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής του πλαισίου. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η υφιστάμενη πρωτοβουλία για τις κρατικές ενισχύσεις αποτελεί σημαντικό βήμα προς μια νέα δυναμική στη βιομηχανική πολιτική, σύμφωνα με τη στρατηγική Ευρώπη 2020. Όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου, η οποία περιλαμβάνεται μεταξύ των πέντε βασικών

⁽¹⁾ EE C 68, 6.3.2012, σ. 28.

⁽²⁾ EE C 68, 6.3.2012, σ. 35.

⁽³⁾ Εκσυγχρονισμός των κανόνων της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις, EE C 11, 15.1.2013, σ. 49.

⁽⁴⁾ EE C 318, 29.10.2011, σ. 62.

στόχων της εν λόγω στρατηγικής, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις κατευθυντήριες γραμμές που υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε ενεργοβόρες επιχειρήσεις, όπως είναι για παράδειγμα οι παραγωγοί χάλυβα, αλουμινίου, χημικών προϊόντων ή χαρτιού⁽⁵⁾. Αποσκοπώντας στην αποφυγή της «διαρροής άνθρακα», οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις έχουν ως στόχο να αντισταθμίσουν, από το 2013, την αύξηση της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας λόγω της αλλαγής των κανόνων του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, καθώς και να προωθήσουν τις επενδύσεις στους σταθμούς παραγωγής ενέργειας υψηλής αποδοτικότητας.

4.2.7 Ο τομέας των εκδόσεων βρίσκεται σήμερα σε διαδικασία εκσυγχρονισμού, κυρίως λόγω της ψηφιοποίησης. Ο τομέας αυτός είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνο για την άνθηση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, αλλά και για την καινοτομία. Η μετάβαση στα ψηφιακά μέσα είναι μια διαδικασία με σημαντικές συνέπειες. Η προσφορά ηλεκτρονικών βιβλίων αυξάνεται και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή νομιμοποιείται να αντιδράσει στην προσπάθεια περιορισμού του ανταγωνισμού και της ανάπτυξης.

4.2.8 Υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών από ανανεώσιμες πηγές. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση της Επιτροπής που αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών της Ευρώπης ως προϋπόθεση για ένα ασφαλές, σταθερό και βιώσιμο ενεργειακό εφοδιασμό για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

4.2.9 Στο μέλλον, η ενέργεια θα πρέπει να μεταφέρεται, συχνότερα από σήμερα, σε μεγαλύτερες αποστάσεις και σε μεγαλύτερες ποσότητες. Μόνο οι διευρωπαϊκές υποδομές ενέργειας θα επιτρέψουν σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να εκμεταλλευτούν τα γεωγραφικά πλεονεκτήματα που συνδέονται με τις εθνικές πηγές ενέργειας. Αυτό ισχύει και για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η υδροηλεκτρική, η αιολική και ηλιακή ενέργεια. Μια τέτοια υποδομή θα βελτιστοποιήσει επίσης τη χρήση των ορυκτών πηγών ενέργειας, όπως το πετρέλαιο, το φυσικό αέριο και ο άνθρακας⁽⁶⁾.

4.2.10 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ ενός τυποποιημένου νομικού πλαισίου της ΕΕ για το σύνολο του τομέα των αερομεταφορών, που να αποτρέπει ανεξέλεγκτες πρακτικές επιδοτήσεων και να διασφαλίζει ίσους όρους ανταγωνισμού για όλους τους συμμετέχοντες στην αγορά, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο⁽⁷⁾. Η ΕΟΚΕ προτείνει να είναι δυνατή η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων για επενδύσεις σε

υποδομές των αερολιμένων και ενισχύσεων για τη δρομολόγηση νέων γραμμών των αεροπορικών εταιρειών μόνο σε αυστηρά καθορισμένες περιπτώσεις και να περιορίζεται ανάλογα με τη χρονική περίοδο και την ένταση. Ζητά επίσης να υιοθετηθεί μια μακροπρόθεσμη πολιτική όσον αφορά την ανάπτυξη περιφερειακών αερολιμένων και θεωρεί ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τις αεροπορικές μεταφορές μπορούν να εφαρμοστούν επιτυχώς μόνο εφόσον συμφωνηθούν σαφείς προτεραιότητες της πολιτικής για την ανάπτυξη των περιφερειακών αερολιμένων. Η διατήρηση των περιφερειακών αεροδρομίων είναι ένα μείζον θέμα πολιτικής για τις επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει εν προκειμένω τη γνωμοδότησή της σχετικά με τη λεγόμενη «Δέσμη μέτρων: καλύτερα αεροδρόμια», που αφορούσε την κατανομή του διαθέσιμου χρόνου χρήσης και υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της ΕΕ.

4.2.11 Η ΕΟΚΕ έχει επιστήσει επανειλημμένα την προσοχή στην ανάγκη να βελτιωθεί το σύστημα για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών σε αυτό το πλαίσιο. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που το 2011 δεν υιοθετήθηκε η νομοθετική πρόταση σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβίαση της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, πράγμα που δεν αναμένεται καν να συμβεί μέχρι το τέλος του 2012.

4.2.12 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ενοποίηση του θεσμικού πλαισίου για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, με την οποία ένα διοικητικό όργανο όπως η Επιτροπή λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες υπόκεινται σε πλήρη δικαστικό έλεγχο και εξασφαλίζουν την επαρκή προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων που αφορούν.

5. Ο διάλογος για θέματα ανταγωνισμού με άλλα θεσμικά όργανα

5.1 Αν και η Επιτροπή έχει πλήρη αρμοδιότητα για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο Επίτροπος για τον ανταγωνισμό και οι υπηρεσίες του συμμετέχουν σε ένα συνεχή διαρθρωμένο διάλογο σε θέματα ανταγωνισμού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Επιτροπή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή για τις σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες, και συμμετέχει σε συνεδριάσεις των ομάδων μελέτης και των τμημάτων της. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι στην έκθεση αναφέρεται ρητά η συνεργασία με την ΕΟΚΕ.

Βρυξέλλες, 12 Δεκεμβρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής, Κατευθυντήριες γραμμές για ορισμένα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου μετά το 2012 (2012/C 158/04), ΕΕ C 158, 5.6.2012.

⁽⁶⁾ ΕΕ C 143, 22.5.2012, σ. 125.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 299, 4.10.2012, σ. 49.